

SZEMELVÉNYEK A JÓZSEF ATILA MEGYEI KÖNYVTÁR 1994. ÉVI MUNKATERVÉBŐL

"Megyei" feladatok

Komárom-Esztergom megye önkormányzati könyvtárainak körébe 67 könyvtár tartozik, 12 községben főfoglalkozású, 55-ben tiszteletdíjas könyvtáros tevékenykedik.

Megyénkben 1980-tól alakult ki a városi könyvtárak vonzáskörzetébe tartozó községi könyvtárak ellátórendszere. Ellátórendszeri feladatokat Kisbér, Oroszlány, Tata, Tatabánya városi könyvtárai látnak el.

Ez az ellátórendszer az elmúlt évekig gördülékenyen működött, sajnos a tények azt mutatják, hogy 1991-től kezd szétzilálódni, egyre több község lép ki ebből a rendszerből. Van olyan városi könyvtárunk (Dorog), amely módszertani feladatokat sem lát el 1990-től.

A kisbéri Városi Könyvtár ellátórendszeri feladatokat csak térítés ellenében végez, mely magába foglalja a könyvek feldolgozását, a szállítás költségeit, valamint a módszertanos munkáját.

1992. januárjától a módszertani gondozás Császárré, Vérteskethely, Réde, Bakonyszombathely, Bakonybánk könyvtáraiban megszűnt.

Az oroszlányi rendszerből kilépett Dad, Várgesztes, Vértessomló, Bokod. A tatabányai Városi Könyvtár két községi könyvtár ellátásával foglalkozik.

E néhány példa is jól mutatja, hogy egyre több könyvtár, ill. könyvtáros marad magára, nincs alkalmuk közös gondjaik megbeszélésére, tapasztalataik kicserélésére. Ebben kell a megyei könyvtárnak segíteni, a könyvtárosok mellé állnia.

A segítségnyújtás lehetőségei (a fentebb már vázolt "regionális munka" területein túl)

— gyakoribbá kell tenni a községi könyvtárak látogatását, mely alkalmakkor tudatosítani kell (főleg a tiszteletdíjasokban), milyen szolgáltatásokat nyújt a megyei könyvtár. Pl. könyvtárközi kölcsönzés, KARTOTÉK, PRESSDOK, irodalomkutatás, helyismereti kut., bibliográfiák összeállítása, stb.

— a községekbe megküldjük, ill. elvisszük a könyvtárunkba járó folyóiratok jegyzékét, melyből kérésre 5 oldalig cikket, tanulmányt térítésmentesen másolunk

— a fennmaradásukért küzdő kis könyvtárak (tiszteletdíjas könyvtárossal) könyvtárközi kölcsönzésének költségeit a megyei könyvtár vállalja

— rendszeressé kell a jövőben tenni a községi könyvtárosokkal a szakmai találkozót, továbbképzéseket — folyamatosan megküldjük a tájékoztató munkát segítő kiadványainkat (pl. gyorsbibliográfiák) A megye könyvtárainak végiglátogatása során a könyvtárosok részéről felmerülő konkrét problémák megoldásában is igyekszünk segítséget nyújtani — a lehetőségeinkhez mérten.

Nemzetiségi báziskönyvtári feladatok

A rendszerváltozást követően még nem készült felmérés a nemzetiségi községekben működő könyvtárakról. 1994-ben megkezdjük ezt a munkát, és a visszaérkezett adatlapok alapján elkészítjük az összegzést

A nemzetiségi anyanyelvi kultúra ápolásában és fejlesztésében fontos követelmény az eredményesség érdekében a nemzetiségi óvodákkal, iskolákkal, klubokkal, baráti körökkel való szorosabb kapcsolattartás, együttműködés. Meg kell próbálni az olyan közösségekre, mint pl.: honismereti szakkörök, művészeti csoportok, támaszkodni, és meg kell próbálni ezeket az anyanyelvi ismeretterjesztésbe bevonni.

A nemzetiségi napok keretében a könyvtár helyet adhat egy vagy két nemzetiségi kiscsoport (akár óvodás csoport) bemutatkozásának.

A Stuttgartból kapott ajándékkönyvekről készült ajánlójegyzéket eljuttatjuk a nemzetiségi községekbe.

A Pedagógiai Intézet támogatásával a jegyzéket megjelentetjük a KEMPI Közoktatási — Hírek-Tudósítások c. kiadványokban is, hogy az érdekelt iskolák és pedagógusok is tudomást szerezhessenek róla.

A Stuttgartból kapott könyvekből egy vándorkiállításához az anyagot összeválogatjuk, s ha van fogadókészség, vándoroltatjuk.

A német és szlovák szövetség megkeresésével segítségüket kérjük az anyanyelvi propagandaanyagok beszerzéséhez, esetleg író-olvasó találkozók megszervezéséhez.

A nemzetiségi iskolákban oktató pedagógusok segítségével néhány megadott író, költő műveiből egy meghatározott

tanulócsoport (pl. 8-10 vagy 10-12 évesek) számára vers- és prózamondó verseny szervezhető; a legjobbak meghallgatása és a döntő helyszíne a megyei könyvtár lehetne (1994 ősze).

1994-től évente 1 alkalommal megszervezzük a nemzetiségi könyvtárosok továbbképzését

(Téma lehetne: A nemzetiségi lakosság anyanyelvi kultúrájának helyzete, az anyanyelv ápolásának feladatai könyvtáron kívül és belül.)

A központi nemzetiségi könyvbeszerzési keret terhére vásárolt könyvekből gyarapítjuk a nemzetiségi könyvállományt, gondoskodunk a könyvek eljuttatásáról, lehetőség szerint 1994-től minden könyvhöz 1 katalóguscédulát is mellékelünk.

A nemzetiségi referens 1 vagy 2 napos tapasztalatcsere látogatásának megszervezése a pécsi Baranya Megyei Könyvtárban.

HÍREK A KÖNYVTÁROSTANÁROK EGYESÜLETÉNEK ÉLETÉBŐL

Nagy érdeklődésre számot tartó tanácskozást szervezett a Komárom-Esztergom Megyei önkormányzat Pedagógiai Intézete, az MKE Könyvtárostanárok Szervezete Megyei Csoportja és az Informatikanárok Megyei Munkaközössége 1993. október 20-án Tatabányán. A tanácskozás témája: az informatika tanításának problémái, hagyományos és modern eszközök.

Dr. Kovács György Zoltán, a Megyei Közgyűlés elnöke megnyitó beszédében Vörösmarty Mihály gondolataival indította a tanácskozást: "Ment-e a könyvek által a világ elébb?" Beszélt arról, hogy az oktatás szerves része a könyvtár, az iskolai könyvtár a szolgáltatók szolgáltatója, de sajnos, kevesen tudják ezt a feladatukat betölteni. Záró gondolataiban újból Vörösmartyt idézte, s egyben a választ is megadta korábban feltett kérdésére „Mi dolgunk a világon? Küzdeni, erőnk szerint a legnemesbekért"

Az első előadó Kelemen Elemér, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum tudományos főmunkatársa volt, aki az iskolai könyvtárak szerepéről, továbbfejlesztéséről beszélt. Előadását Comenius gondolataival indította, aki szerint „A könyvek révén sokan lesznek tudósok". Elmondta, hogy a viták és publikációk eredményeképpen is tudatosult/hogy a könyvnek fontos szerepe van az oktatásban-nevelésben. Éppen ezért sajnálatos, hogy az iskolai könyvtárak állapota nem érte el azt a fejlődési ütemet, és tartalmi munkájuk nem olyan hatékony, mint ahogyan azt a 60-as években a szakma prognosztizálta.

A 70-es években komoly rangot vívott ki a könyvtár, még a pedagógusképző intézetekben is helyet kapott a könyvtárhasználat oktatása. Sajnos, a felsőoktatás modernizációja "kilökte" magából ezt a stúdiumot 1983-ban kormányprogram lett a közoktatásfejlesztés, az 1985-ös oktatási törvény is megszületett, amely az ezredfordulóig határoz meg feladatokat.

1983-ban figyelhető meg, hogy a maradékelv alapján negatív fordulat következett be. A kemény pénzvisszatartó, pénzelvonó politikának az oktatásügy, az egészségügy és a szociálpolitika esett áldozatul. 1987-ben szakmai összefogással irányelvek készültek az iskolai könyvtárak fejlesztéséről, ami tragikus vétség volt, hiszen anyagi eszközök híján, a ráolvasás klasszikus módszerével kívánt beleszólni a könyvtárak fejlesztésébe. Ez pedig a feltételek nélkül üres programmá vált.

Tudjuk, hogy szinte kizárólagos lett a munkatankönyv használata, a pedagógiai, illetve módszertani szabadság ezzel az eszközzel az alternatívákat sem tűrő gyakorlattá lett az iskolákban. Időközben megszűnt a Könyv és Nevelés c. szakmai folyóirat is, amelynek igen pozitív szerepe volt a pedagógusok, elsősorban az alsó tagozatos nevelők munkájának segítésében. Jó lenne, ha nem a könyvtárosoknak kellene Don Quijote-harcot vívniuk a szakma fejlődéséért.

Az iskola pedagógiai munkájának egészéről az iskolai könyvtár állapotán keresztül kaphatunk képet.

Kelemen Elemér előadásának zárszavában ismét Comeniust idézte, aki szerint „Ha egy nemzet népessége bőven el van látva jó könyvekkel, fényleni fog."

Rövid szünet után dr. Temesi Tibor, az Apple Computer Graphi Soft Kereskedelmi Kft oktatási menedzsere tartott igen értékes és valamennyi résztvevő számára nagy élményt nyújtó előadást a Macintosh programokról.

Megtudtuk, hogy ezek a gépek még mintegy 2 - 2,5 éve cocom-listán voltak, ma pedig kb. 100 iskolában dolgoznak ezekkel már egy éve. A gép képernyője íróasztalként dolgozik, amelyen a fiókok vagy irattartók tetszés szerint mozgathatók; tárolhatók vagy megszüntethetők a bennük lévő információk. Természetesen magyar nyelven, ékezetes betűkkel dolgozik, és monitora sztereo, hangfalakkal és mikrofonnal van felszerelve, tehát „beszél".

Az oktatásban szinte kimeríthetetlen lehetőséget kínál,—különböző oktatási szinteken, különböző tantárgyakhoz kapcsolódik, a közismeretiektől a legkülönbözőbb szakmai tárgyakig. Előadásában minden információt szemléletesen, programokkal illusztrált így a kevésbé gyakorlott hallgatók is megértették mondanivalója lényegét. Előadása befejező részében egy nyelvtanulást segítő programot mutatott be, mellyel az angol elsajátítását segítik. (Természetesen ezt bármelyik más nyelven is szemléltethette volna.) A 15 kockából álló szép, színes rajzok egy történetet követnek, és az elektromos pálca segítségével bármelyik szót megismétli a gép, illetve a rajz akármelyik pontjára rámutatható, minden esetben újabb információkat hallottunk, történt valami, pl. a fa oldalból kibújott egy kis mókus, vagy a ház ablakát megérintve, megszólalt a bentlévő üzenetrögzítő, s közölte, hogy a kislány és a nagymamája a tengerhez utazott.

A tanácskozás hátralévő részében Mohai Lajos programozó számítástechnikus beszélt a Szirén programról, melyet megyénkben néhány iskolában, könyvtárban használnak már. Külön pozitívuma volt a rendezvények, hogy a programokat a gyakorlatban is ki lehetett próbálni, tanácsokat lehetett kérni. Ezzel jónéhányan éltek is.

Drahos Róbert, a tatabányai Bárdos Gimnázium matematika-informatika tanára szólt még a számítógépek iskolai alkalmazásáról, felelősségükről, hogy milyen programokat és főleg kitől vásároljunk.

Arról, hogy mekkora odafigyelést igényel, hogy kiszűrjük a „lopott” programokat, hisz azokkal sem oktatni, sem versenyezni nem szabad.

A megyei tanácskozás színvonalas előadásait szervesen egészítették ki a már említett számítógépek, amelyeket tetszés szerint ki lehetett próbálni. Érdekes volt jelenlévő könyvkiadók rögtönzött könyvvására. Eljött — a programban meghirdetett — Nemzeti Tankönyvkiadó, a Calibra és a Kékes Kiadó, és igazán szép kínálatot nyújtottak legújabb — az oktatást segítő — kiadványainkból. A kollégák belelapozhattak a könyvekbe, és nem jegyzékből, katalógusból kellett kiválasztaniuk a szaktárgyaikhoz kapcsolódókat. Köszönjük ezt a lehetőséget valamennyi kolléga nevében.

Tanczerné Jakus Emőke
listás könyvtári szakértő
Kökúti Általános Iskola, Tata

MEGYEI TOVÁBBKÉPZÉSEK, RENDEZVÉNYEK

A K-EMPI újabb továbbképzést szervez az iskolai igazgatók, iskolai könyvtárosok, informatika-számítástechnika-tanárok és óvodapedagógusok számára 1994. március 9-én 9 órai kezdettel a Megyei Önkormányzat nagytermében.

Tervezett program:

9 óra	Egy informatika-tanítási kísérlet tapasztalatai <i>Előadó: Vámos Tibor</i> akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézet igazgatója (Az 1993. október 20-án technikai okok miatt elmaradt előadás.)
10 óra	A könyv- és könyvtárhasználat tanítása, könyvtári informatika fogalma <i>Előadó: Dán Krisztina</i> , a Fővárosi Pedagógiai Intézet vezető szaktanácsadója
11 óra	Az informatika kisgyermekkorai kreatív alkalmazása <i>Előadó: Kőrösné Mikis Márta</i> , az Országos Köznevelési Intézet tudományos főmunkatársa Az előadások időtartama alatt könyvek és oktató programok vásárolhatók.
13.30	Szakmai bemutató a Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskolában (Tatabánya, Kedrtváros) <i>Vezeti: Pályiné Segesdi Nóra</i> <i>Téma: A kisgyermekkorai anyanyelvoktatás új, számítógéppel támogatott módszere (3.o.)</i> A végleges programot külön meghívóban közöljük.

SZÁMÍTÓGÉP A JÓZSEF ATTILA MEGYEI KÖNYVTÁRBAN

(Elmúlt számunkból csak mi maradtunk ki)

A könyvtárban jelenleg 8 db személyi számítógép működik, ebből egy a gazdasági osztályon, kettő a kiadványszerkesztőknél, további öt a tájékoztató csoportnál. Ez utóbbiak egy Novell 3.11 rendszerben működnek. A központi gép egy 486-os személyi számítógép 2x420 Mbyte-os háttértárral, 8 Mbyte RAM-mal.

User gépek:

AT 286-os számítógép 1 Mbyte RAM színes VGA monitor 40 Mbyte winchester 5,25"-os floppy egér	40 Mbyte winchester 5,25"-os floppy FX 1050 nyomtató	AT 386 DX-40-es számítógép 128 k cache 4 Mbyte RAM 210 Mbyte winchester 3,5" és 5,25"-os floppy egér	60 Mbyte winchester Színes VGA monitor FX 1050-es nyomtató
AT 286-os számítógép 1 Mbyte RAM mono Hercules monitor	AT 386-os számítógép 2 Mbyte RAM Színes VGA monitor 150 Mbyte Winchester 5,25"-os floppy egér	AT 286-os számítógép 1 Mbyte RAM	AT 286-os számítógép 40 Mbyte winchester A/4-es álló papírféher monitor HP Laserjet III nyomtató egér

Könyvtárunkban több adatbázis szolgáltatása is igénybe vehető. Havonkénti frissítéssel áll rendelkezésre a jogszabály nyilvántartó, adatbázisunk segítségével a jogszabályok keresése egyszerűsíthető, illetve gyorsítható.

Az országgyűlési könyvtár bocsátja rendelkezésünkre az országos sajtószolgálat adatbázisát.

Saját sajtófigyelésünk is van. Ebben a Komárom-Esztergom megyére vonatkozó, országos lapokban megjelenő cikkek találhatók, számítógépen lekérdezhetők.

Üzleti információs szolgáltatásokat lehet lekérdezni a VIP (Vállalkozási Információs Projekt) adatbázisból.

Januárban befejeződött az X-25 hálózat bekötése könyvtárunkban. Ennek segítségével lehetőség nyílik nagy adatbázisok elérésére, azok szolgáltatásainak igénybevételére.

KÖNYVTÁRAINK ÉLETÉBŐL

Városi Könyvtár, Esztergom

A Liberális Klub vendégei:

október 18. Hagelmayer István, az Állami Számvevőszék elnöke, Gaál Gyula, SZDSZ országgyűlési képviselő*.
december 3. Pető Iván, az SZDSZ elnöke

Januárban megkezdték a FEFA pályázaton elnyert gépek hálózatba kötését, egyelőre intézményen belül.

A Balassa Bálint Társaság decemberi összejevetelét a Babits Mihály—kiadvány kapcsán a könyvtárban tartotta.

Városi Könyvtár, Komárom

1993. november 13-án Sz. Dévai Judit Identitás — szélzúgásban című könyvének bemutatója volt a Jókai Mór Városi Könyvtárban.

Sz. Dévai Judit magyarországi szociológus, könyvében a kisebbségben élő magyarok szülőföldhöz való viszonyával, a szlovákiai magyarság szellemiségével, a kétnyelvűséggel, az anyanyelvi oktatással, a nemzetiségi tudattal, az anyanemzethez fűződő kapcsolatokkal foglalkozik. A kötet alapanyagát a Komáromi Magyar Tanítási Nyelvű Gimnáziumban végzett felmérések alkotják.

A városi könyvtár gyermekkönyvtára gazdag programmal várta olvasóit a gyermekkönyvhéten.

december 6. — A csornai „Garabonciás” együttes irodalmi műsora „Énekelt versek” címmel.

december 7. — A korábban meghirdetett pályázatok — Könyvtárhasználati feladatlap felsőtagozatosoknak; Játékos német feladatlap gyerekeknek; Ma szitalok, holnap sütők—értékelése, eredményhirdetés és díjátadás. Ezt követően vetélkedőt rendeztek „Aki nem hiszi, járjon utána” címmel a magyar népmesék világából.

december 8. — Karácsonyi díszek készítése

december 9. — Grim/m/aszok címmel a Figurina bábegyüttes műsora. Négy Grimm-mese feldolgozása különleges bábtechnikával, azaz termések, természetes anyagok és mindennapi használati tárgyak szerepeltek a színpadon.

december 10. — Videó klub.

December 18-án a Magyar Irodalomtörténeti Társaság Komárom-Esztergom Megyei Tagozata a városi könyvtár olvasótermében tartotta az 1993. évi utolsó rendezvényét Témája Szinnyei-emlékülés volt. Előadások: Kecskés László (Komárom): Szinnyei, Komárom fia. Pifkó Péter (Esztergom): Szinnyei és a színház.

Viczián János (Budapest): A Magyar írók élete és munkái — Szinnyei után A Társaság nevében koszorút helyezett el Nagyfalusi Tibor a Szinnyei-emléktáblánál. (Az olvasóterem falán elhelyezett dombormű Bondor István szobrászművész alkotása.)

VÁLOGATÁS A MEGYEI ÉVFORDULÓNAPTÁRBÓL

- március 1.** 50 éve halt meg **SCHADL János**.
Az 1930-as évektől Tatán élt zenetanárként.
- 140 éve halt meg **RÉDLY Károly**.
Az esztergomi érseki uradalom számtartója volt.
- 80 éve született **TOLNAI Gábor**.
1962-74-ig a Dorogi Szénbányák bányamérnöke volt.
- március 7.** 130 éve született **STRAJTER József**.
1788-tól segédlelkész Komáromban, 1790-től Esztergomban, 1802-1809-ig alesperes Komáromban, 1817-1821-ig esztergomi kanonok.
- március 11.** 145 éve halt meg **HECKER János**.
1837-ben esztergomi kanonok, később komáromi főesperes. „Egyházi beszéd...” c. műve Esztergomban jelent meg 1837-ben.
- 95 éve született **RADÓ POLIKÁRP**.
Bibliográfus, egyházi író volt. Műve: „Esztergomi könyvtárak liturgikus kéziratjai” (Pannonhalma, 1941.)
- március 12.** 55 éve halt meg gróf **ESTERHÁZY Ferenc**.
A tatai parkban több szabadtéri zenei előadást rendezett. „Danaidák” c balettjét 1933-ban mutatták be Tatán.

- március 14. 180 éve született ONDREJKOVICS János.
Teológiát tanult Esztergomban, 1846-tól plébános lett Dömösön.
- március 15. 195 éve halt meg gróf ESTERHÁZY Károly.
1750-1755 között esztergomi kanonok volt.
- március 21. 260 éve született SZENTGÁLY Ágost Benedek.
Pálos szerzetes volt, Esztergomban élt.
- március 24. 310 éve született BÉL Mátyás.
Korának legkiemelkedőbb tudósa volt. Komárom megyéről írt munkája köti megyénkhez.
- március 31. 130 éve halt meg ORDÓDY Tivadar.
1854-től esztergomi kanonok volt.
- április 2. 175 éve született HILLEBRANDT, Franz Anton.
Osztrák építész volt. Részt vett az esztergomi prímási palota építkezésének vezetésében.
- április 8. 110 éve született MEINHARDT Vilmos.
Bányamérnök volt, 1907 utánh Tatabányán vezetett bányüzemeket.
- április 10. 185 éve született MESZÉNA János.
1848-ban esztergomi alispán, később a város táblabírója és díszpolgára. Esztergomi lapokban cikkei jelentek meg a megyéről.
- 120 éve halt meg TURY Osvald. Bencés pap volt, egyházi alkalmi verskötetete és tankönyve jelent meg Komáromban 1852-ben.
- 155 éve született BARÓTI SZABÓ DÁVID. Pap, tanár, költő, műfordító. 1773-77-ig Komáromban élt. Itt adták ki Elveszett paradicsom c. művét.
- április 11. 90 éve született ÁRPÁSSY Gyula.
1931-től az esztergomi tanítóképző tanára volt, pedagógiai munkái jelentek meg Esztergomban.
- április 12. 100 éve halt meg KÜHN Rajmund Lajos.
Bencés pap és tanár volt Esztergomban. Cikkeket írt a gimnázium értesítőjébe.
- 115 éve született HELISER József.
Városi tanácsos volt Esztergomban. Könyvtárát a városra hagyta.
- április 19. 185 éve halt meg BAERNKOPF Ignác.
Hittudós, püspök, egyházjogász volt Esztergomban.
- 55 éve halt meg VASZARY János.
Tatán élő festőművész volt.
- április 21. 180 éve született EGRESSY Béni.
Zeneszerző, író, librettista. 1849-ben Komárom védői között volt.
- április 23. 110 éve született SERÉDI Jusztonián.
1927-től esztergomi érsek.
- április 27. 110 éve halt meg SZABÓ József.
Teológiai doktor, püspök volt Esztergomban.
- 115 éve halt meg KARIKA Pál.
Tatai főgimnáziumi tanár volt.
- 145 éve született NIEDERMANN József.
Esztergomban volt városi aljegyző.
- április 28. 130 éve halt meg KISS Gyula.
Komáromi ügyvéd volt. Versei jelentek meg a Komáromi Lapokban.

90 éve halt meg ÁNYOS Lajos. író, költő volt.
A Komáromi Lapokban publikált.

(Talán nem felesleges megyénk múltjára ilyen formában is emlékezni. Forrás: a megyei könyvtár biográfiai katalógusa. A válogatás szempontja: a személyt ne csak születési vagy halálozási helye kösse a megyéhez, hanem elsősorban tevékenysége. Mindig a megjelenést követő két hónap évfordulóját ismertetjük. Ha az adatok hibásak, korrekciót — forrásmegjelöléssel — szívesen látunk. Ugyancsak szívesen vesszük, ha nem közölt személyekre kapunk leírást. — a szerk.)

A MEGYEI LAP A MEGYEI KÖNYVTÁRRÓL

2. rész

Azzal fejeztem be az első részt, hogy 56 második felében az újság mással volt elfoglalva. Ez még 57-re is igaz. Az első hír — noha nem a megyei könyvtárról szól — kihagyhatatlan.

Komárom Megyei Hírlap, 1957. jan. 12. 2.1.

Több Komárom megyei kultúrotthon és könyvtárat más célra foglaltak le

Komárom megyében rosszul értelmezték sok községben a Népművelési Minisztériumnak azt a rádiófelhívását, amely szerint az októberi események után hajléktalanná vált családok lakásgondjainak enyhítésére átmenetileg igénybe vehetik a kultúrotthonokat. Komárom megyében nem mentek tönkre lakások harci cselekmények következtében, s mégis több községben lakás céljára igénybevettek kultúrotthonot és könyvtárat. Így például érthetetlen az ácsi tanácsnak az az intézkedése, hogy két családot beköltöztetett a kultúrotthonba, amikor ő harcolt sokáig azért, hogy a volt grófi kastély kultúrotthonná váljék. Az esztergomi kultúrház két szép helyiségét lisztraktárnak használják. Tatán nemrég készült el nagy költséggel a korszerű városi könyvtár, s most ezt is lakásnak rendezték be. A tarjáni könyvtár és kultúrház ugyancsak lakókat kapott.

A Komárom megyei Tanács népművelési osztálya felszólította a községi tanácsokat, hogy a kultúrotthonokat és a könyvtárakat adják vissza eredeti rendeltetésének. Több tanács arra hivatkozott, hogy a kultúrotthonok ügye saját hatáskörükbe tartozik és — a törvényt megsértve — még most sem gondoskodik arról, hogy a kulturális intézmények ismét a művelődést szolgálják.

Mit lehet ehhez hozzátenni?

Ezen kívül az év során mindössze két cikk tudósít a megyei könyvtár irodalmi klubjának működéséről.

1958-ból is elég szegényes az anyag. Néhány szokásos programról esik szó (klubok, költészet napja, könyvhét stb.) — átfogóbb írás kettő van, mindkettő jellemzője korának.

Komárom megyei Dolgozók Lapja, 1958. aug. 27. 6.1.

Fél évtized (Megyénk kulturális helyzetéről)—részlet

Megyénk közművelődési könyvtárhálózata kiterjedt, egy településre átlagosan 1,4 területi könyvtár jut. Ennél magasabb átlagot (1,61) a dunántúli megyék közül csupán Fejér megyében találunk. Területi könyvtáraink könyvállománya az utóbbi években rohamosan nőtt, és az 1952. évi 53 299 kötettel szemben 1957 végén ennek 258,4 %-ával, 137 700 kötettel rendelkeztek. Az egy településre jutó könyvállomány — 1710 kötet — messze túlhaladja Dunántúl megyéinek hasonló átlagát, amely 796 kötet. Könyvtárainkban a beiratkozott olvasók száma 1952. évhez viszonyítva mintegy 64 %-kal nőtt. Az egy településre jutó beiratkozott olvasók száma csaknem azonos Fejér megye átlagával — több mint 260 fő — és jóval magasabb, mint a dunántúli megyék 152 fős átlaga. A könyvtárak használata terén megyénkben visszaesés mutatkozik. A kölcsönzések száma 1954 és 1956 között évről évre emelkedett 1957-ben viszont megközelítőleg az 1953. évi szintre csökkent de még így is magasabb, mint a dunántúli megyékben általában.

Győzelmi jelentés kis szépséghibával. Kár, hogy a visszaesés okait nem is keresik. Vagy túl nyilvánvaló?

1958. december 25, 6.1.

Az MSZMP Komárom megyei bizottságának kulturális tervszövege (részlet)

A könyvtármunkát az eddiginél fokozottabban kell segíteni. Ennek érdekében:

A könyvtárosok ideológiai és szakmai továbbképzése érdekében kéthavonként vitákat kell rendezni időszerű politikai, művelődéspolitikai, irodalmi és szakmai kérdésekről(...)

A könyvbeszerzési keretet a költségvetésen felüli tanácsai és üzemi hozzájárulással lakosonként 50 fillérral növelni kell. Ezt az összeget csak új könyvek beszerzésére lehet fordítani.

1960. év végéig a megyei könyvtárat épületadással, az állandó színház létesítésével egyidőben át kell telepíteni(...)

A párt- és tanácsszervek fordítanak nagy gondot a helyi könyvtármunkára és nyújtsanak segítséget a könyvtárak területi átszervezéséhez. A megyei könyvtár adjon rendszeres módszertani és tartalmi útmutatást a tanácsok kezelésébe átadott könyvtáraknak.

Fejlesztetni kell a könyvpropagandát dolgozóink körében. A párt- és tanácsszervek segítsék a dolgozók világnézetű nevelését szolgáló általános politikai és szakmai ismereteket nyújtó könyvek népszerűsítését. Ugyanakkor fokozott gondot kell fordítani az írók és olvasók gyakoribb találkozásaira.

Meg kell szervezni és ki kell szélesíteni a József Attila olvasómozgalmat, elsősorban a munkás- és parasztfjúság körében, hogy fiataljaink ezen keresztül is megszeressék a könyvet, mint a tudás egyik forrását.

Nagyobb üzemekben műszaki könyvtárat kell létesíteni. A megyei könyvtár az üzemi katalógusok alapján adja ki megyénk műszaki könyvtárainak központi katalógusát, ezt nyilvánossá kell tenni.

(...) 1959-ben létre kell hozni a megyei könyvtárban működő könyvkötészetet.

Mesterien keverednek az ideológiai és szakmai szempontok, mintha a kettő tényleg összefüggene. A mai fiatal már nehezen érti, hogy a könyvkötészet létrehozásáról miért a megyei pártbizottságnak kell döntenie. Az öregebbek értik?

Mivel az efféle határozatok hangneme a rendszerváltásig nem sokat változott, többet nem kívánok belőlük hosszabban idézni.

1959 a versenyek éve.

Február 7-én a megyei könyvtár emlékversenyt hirdet a Tanácsköztársaság 40. évfordulójára (ilyesmit már láttunk). Február 14-én a magyar-szovjet barátsági hónapra készülnek, 28-án meghirdetik a József Attila olvasómozgalmat. Július 25-én újabb versenyfelhívás: a pártkongresszus tiszteletére, valamint a közművelődési könyvtárhálózat megszerzésének 10. évfordulójára. Gyanúsán érdekes, hogy eredményhirdetésről egyik esetben sem olvashatunk.

Egyetlen cikkből közlök részletet:

1959. november 14. 1.1.

Elindult útjára a művelődési autó

Hegyek, dombok közt kanyargó, esőcseppektől tükröként csillogó úton fut egy bordó színű autó. Első pillantásra semmi különös nincs rajta, de ha az ember jobban megnézi, megakad a pillantása a kocs oldalán díszlő feliraton: Művelődési autó. A gépkocsi a Megyei Könyvtár tulajdona, s feladata, hogy a távoli tanyákat is bekapcsolja a könyvtár hálózatába és jó olvasnivalót vigyen a puszták népének. Ám nemcsak könyveket, hanem keskenyfilmvetítőt, magnetofont, diavetítőt és filmtekerceket is rejt a kocs mélye, hogy a könyvcseré után ismeretterjesztő előadással, játékfilmek vetítésével művelődési lehetőséget és kellemes szórakozást nyújtson a tanyák szorgos, dolgozó embereinek.

Az 1960-as év első írása a könyvtár egyik lényegi újítását ismerteti.

1960. január 6. 7.1.

Tájékoztató szolgálat a könyvtárakban

Minden tekintetben hasznos újítást vezetett be a "József Attila" megyei könyvtár (...), amikor megszervezte a tájékoztató szolgálatot (...)

A megyei könyvtár a különböző tudományágakban nemcsak a felvilágosítást szervezi meg, hanem irodalom-kutatásokat is végez, bevezeti a figyelőszolgálatot és bibliográfiákat szerkeszt Néhány szóval ismertetjük, milyen módon akarja ezt megoldani.

Bárki irodalmi, társadalomtudományi vagy bármely más tudományos és művészeti kérdéssel fordul a könyvtárhoz, akár személyesen, akár írásban, a könyvtár felvilágosító szolgálata erre a lehető legrövidebb időn belül választ ad. (...) Az irodalomkutatás egy-egy meghatározott kérdésre (pl. valamelyik író vagy történelmi alak élete, egy szakággal kapcsolatos gyűjtés stb.) vonatkozik. Ebben a könyvtár megadja a legfrissebb irodalmat, s ha ez saját állományában nem áll rendelkezésre, igyekszik megszerezni azt az országos könyvtárakból.

A figyelőszolgálat az újonnan megjelent könyvekről tájékoztatja mindazokat, akiket a szóban forgó könyvek elsősorban érdekelhetnek (...) A bibliográfiák szerkesztése egy-egy általános érdeklődésre számot tartó témakörhöz kapcsolódik. A könyvtár már eddig is adott ki ilyen gyűjtéseket, többek között a mezőgazdasági irodalomról, József Attila életéről, a választásokról. Ezt a munkát a jövőben szélesebb körben végzi, bővíti.

Egy ugyancsak fontos cikk a könyvtár jövője szempontjából:

1960. április 16. 6.1.

Költözik a könyvtár?

... A könnyedén ívelő lépcsősor tetején oszlopok emelkednek a magasba, s ezekre támaszkodik a szépívű tető. A homlokzat hatalmas betűi messzire ragyognak, s hirdetik: "Központi Művelődési Ház — Megyei Könyvtár". Itt lesz tehát a könyvtár és a kultúra új otthona?

Felsietünk a lépcsőkön. Virágokkal díszített előcsarnokba jutunk. Jobbról könyvespolcokkal, vitrinekkel díszített, kényelmes székekkel, asztalokkal berendezett olvasóterem. Emellett áll a kölcsönző. Mögötte a raktár, könyvkötő-műhely, irodák. Kis gördülő kocsikon utaznak a könyvek a polcok felé. A raktárhelyiségből csőposta vezet a kölcsönző könyvtárosához. (Aztán kiderül, hogy ez csak álom, s a cikk visszatér a realitásokhoz. — Sch.)

A megyei könyvtár az elmúlt évek során a könyvállomány szempontjából nagyon sokat gyarapodott, területileg, technikailag azonban nem fejlődött. A közel 40 ezer könyv nagyon kicsi raktárhelyiségben szorog. A kölcsönző mellett nincs olvasóterem, pedig naponta nagyon sokan szeretnének elmélyedve olvasni napilapot, könyvet, folyóiratot. Könyvkötészetet kapott nemrég a könyvtár, de ezt csak a raktár egyik sarkában tudták elhelyezni. Bizony alaposan kinőtték már a pár esztendeje szabott cipőt, s így az új helyiségbe költözés és korszerűsítés már régen aktuális, jelenleg pedig sürgető kérdés. (...)

Remélhető és várható, hogy a tervező szervek és a Művelődésügyi Minisztérium reálisan értékelik majd e körülményeket és segítenek megoldást találni. (...)

Egy biztos. A könyvtár kérdése és megfelelő elhelyezése napirendre került. Az illetékes szervek a lehetőségen belül minden erővel segítik, hogy e fontos művelődésügyi kérdés megoldódjék. Hiszen nemcsak a könyvtárosok és kultúr-munkások, de az olvasók és az egész megye lakosságának ügye ez, közügy.

Az év során kétszer is szóba kerül a művelődési autó (június 29, 6.1. és december 10. 6.1.) Az utóbbi egy éves munkáról számol be, s a következő adatokat közli:

„A számadatok magukért beszélnek. Egy esztendő alatt 132 ismeretterjesztő, 136 filmelőadást tartottak a művelődési autó munkatársai, s ezeken kilenc és félezer ember vett részt. Egy év alatt 415 olvasó közel négyezer kötet könyvet kölcsönzött ki. Hogy a könyv iránti igény és megbecsülés milyen nagymérvű, azt mutatja, hogy egy év alatt 14 ezer forint értékű új könyvet adott el a művelődési autó könyvbizományosa. Tehát már nemcsak olvasnak a falusi emberek, hanem vásárolják és gyűjtik is a könyvet. Látják értékét, hasznosnak tartják s megbecsülik.”

(Folytatjuk)

FELHÍVÁS

A Naív Múzeum (6000 Kecskemét Gáspár A. u 11.) kérésére ismertetjük alábbi kiadványait:

Pénzesutalványi befizetés ellenében a rendelt köteteket a múzeum költségén megküldik.

1./ Örsi Imre (1922-1979) szobrai, 2 ív szöveg, benne oeuvre katalógussal és 40 db ff. fotó Kecskemét 1986. Ár: 90.-Ft

2./ Orisekné Farsang Erzsébet festményei. 2 ív szöveg, 5 színes és 26 db ff. fotó. Kecskemét 1990. Ár: 90.-Ft

3./ Borosné Endresz Teréz textilképei. 2 ív szöveg, 5 színes és 24 ff. fotó. Kecskemét 1991. Ár: 90.-Ft

4./ Bán Magdolna festményei. Magyar és németnyelvű szöveg, 15 db színes fotó. Kecskemét 1993. Ár: 180.-Ft

5./ Bánszky Pál: Népi szobrászat 3 ív szöveg, 90 egészoldalas ff. fotó. Ár: 220.-Ft

6./ Benedek Péter centenáriumi tudományos ülésének előadásai. Megjelent „A magyar Rousseau?” címmel Kecskemét 1990.7 ív szöveg, benne teljes bibliográfia az 1923-1989 között megjelent írásokról, továbbá képmelléklet. Ár: 120.-Ft

Tudósítóink:

Cserödi Attiláné — Arany János Városi Könyvtár, Dorog
György Károlyné — Jókai Mór Városi Könyvtár, Komárom
Kovátsné Várady Eszter — Babits Mihály Városi Könyvtár, Esztergom
Schenk Lászlóné — Móricz Zsigmond Városi Könyvtár, Tata
Sütőné Lohner Kornélia — Városi Könyvtár, Nyergesújfalu
Szabolcsné Mészáros Éva — Városi Könyvtár, Oroszlány
Takács Anna — Városi Könyvtár, Tatabánya

A kéziratokat, híreket, eseményeket minden páros hónap 1. napjáig kérjük és várjuk!

Köszönettel:

a szerk.

Kiadja: a József Attila Megyei Könyvtár, Tatabánya. V., Fő tér 2. sz.
Felelős kiadó: dr. Monostori Imre igazgató. Tt.MK.S-9/94.
Felelős szerkesztő: Schmidt József